

Fakty i mity na temat edukacji specjalnej

Konferencja

*Orzecznictwo dla
dzieci i młodzieży
z dysfunkcją
słuchu*

Warszawa

16 czerwca 2014 r.

Ośrodek
Rozwoju
Edukacji

pracownia
lingwistyki
migowej

Małgorzata Czajkowska-Kisil

Pracownia Lingwistyki Migowej
Uniwersytet Warszawski

+ Potrzeby głuchej dziecka

1. Kontakt z otoczeniem
2. Kontakt fizyczny
3. Kontakt emocjonalny
4. Ciekawość świata

Potrzebny jest język - jakikolwiek język

+ PJM - naturalny

- Dziecko głuche, które znajdzie się w otoczeniu osób posługujących się PJM samo podejmuje tę formę komunikacji w sposób naturalny.
- Ponieważ dziecko nie napotyka na żadne przeszkody w odbiorze komunikatu.
- Pogląd, jakoby język migowy utrudniał lub uniemożliwiał naukę mowy jest błędny.

+ SIGN2BABY / SIGN2ME / BOBOMIGI

Danuta Mikulska

Sign2baby to system porozumiewania się z niemowlęciem, zanim jeszcze zacznie mówić, za pomocą znaków migowych, które możemy ustalić sami, pamiętając jednak by być konsekwentnym i nie zmieniać znaków już ustalonych.

Dzięki tej odkrywczej metodzie możemy nawiązać kontakt już z 8 - 10 miesięcznym dzieckiem.

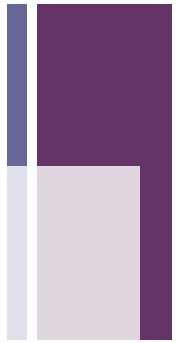
+ Historia Bobomigów

Joseph Garcia, tłumacz amerykańskiego języka migowego w latach 70-tych XX w., zwrócił uwagę na to, że niesłyszący rodzice o wiele szybciej porozumiewają się ze swoimi dziećmi niż rodzice słyszący. Rozpoczął badania na słyszących dzieciach, próbując wykorzystać znaki języka migowego do komunikacji już z sześciomiesięcznymi niemowlętami. Tak właśnie zaczęła powstawać innowacyjna metoda komunikacji z dziećmi.

+ Zalety

1. Szybsza samoświadomość swojego ciała
2. Rozwijanie wyobraźni przestrzennej
3. Miganie przez synchronizacje półkul prowadzi do lepszej koordynacji oko-ręka
4. Pamięć, rozwija wyobraźnia i zdolność koncentracji, łatwiej przychodzi nauka czytania, pisanie, liczenia
5. Zmniejszenie się do minimum ryzyka dysleksji
6. Wcześniejsza komunikacja i lepsze więzi z rodzicami
7. Wcześniej rozpoczęty proces mówienia (badania pokazały, że dzieci, które migają o wiele wcześniej zaczynają mówić)
8. Wyższe IQ o 10-12 punktów
9. Rozwija bogatsze słownictwo (dwuletnie dzieci znają o średnio 50 więcej słów niż dzieci, które nie migają, a poziom słownictwa migającego trzylatka jest równy poziomowi nie migającego 4 latkach)
10. Większa pewność siebie dziecka

+ Kiedy rozpocząć naukę bobomigania?

- Należy pamiętać, że każde dziecko jest inne, bobomigi można rozpocząć już u nawet 6 miesięcznego dziecka, pod warunkiem, że wykazuje ono już zainteresowanie światem.
- Powinno się unikać słów określające przedmioty lub czynności, których dziecko nie lubi.
- Uznaje się, że 18- miesięczne dziecko, które naukę migania zaczęło mając 6 miesięcy, jest w stanie zapamiętać tygodniowo około 20 - 30 nowych znaków.

+ Wskazówki dla rodziców

- Miganie rozpoczynamy, gdy dziecko wykazuje zainteresowanie światem, nawiązuje kontakt z otoczeniem.
- Miganie powinno być połączone z mówieniem do dziecka, gestami, mimiką, ruchem ciała, a także z utrzymywaniem kontaktu wzrokowego z dzieckiem, obserwowaniem jego reakcji.
- Nowe słowa należy jak najczęściej powtarzać.
- Najlepsze efekty można uzyskać gdy do dziecka miga więcej niż jedna osoba, np. cała rodzina.
- Rodzic czy inna osoba, która miga do dziecka, nie powinna okazywać zdenerwowania czy zniecierpliwienia, ponieważ dziecko wyczuje negatywne emocje i nauka nie będzie już dla niego przyjemnym doświadczeniem.

+ Kilka przykładów

- **Spać** - należy złożyć dłonie jak do modlitwy i delikatnie dotknąć je do jednego z policzków, a następnie zamknąć oczy
- **Pić** - udajemy, że pijemy ze szklanki
- **Wyjść na dwór** - należy wyciągnąć do przodu zwiniętą rękę, a następnie udawać, że przekręca się gałkę w drzwiach
- **Przytulać** - należy owinać ręce wokół swojego ciała, tak jakby się chciało samego siebie przytulić
- **Jeść** - należy zbliżyć do ust opuszki palców i udawać, że jemy coś, co w nich trzymamy

kocham cię

ręce skrzyżowane
na piersi, dłonie
dotykają ciała

boję się

kilkakrotne
klepięcie dłonią
w pierś

pić

dotknięcie
kciukiem ust

wyjść

gest przekreślenia
galki albo klamki

jeść

przyłożenie
dłoni do ust

przestań

stuknięcie kaniem
dłoni w otwartą
drugą dłoń

więcej

stuknięcie
o siebie palcami
dłoni

gdzie

dłonie
skierowane
ku górze

delikatnie

pogłaskanie
grzbietu dłoni

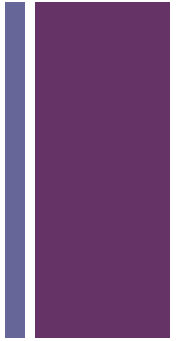
smoczek

dotknięcie
palcem
wskazującym ust

+ Gry i zabawy wspierające naukę bobomigów

- Ćwiczenie pamięci: wycinanie w dwóch kopiach obrazków, które przedstawiają przedmioty lub czynności które dziecko lubi i zabawa w wyszukiwanie brakujących par - dzięki temu dziecko ćwiczy pamięć i powtarza znane już gesty
- Podczas czytania książek miganie do dziecka, gdy w tekście pojawi się słowo, które można określić gestem, który dziecko już zna
- Podczas śpiewania piosenek, np. o zwierzątkach miganie do dziecka, gdy w tekście pojawi się, np. słowo „miś”, a dziecko już zna jego odpowiednik w systemie sign2baby.

+ Wnioski

- Okazuje się, że miganie ułatwia rozwój mowy.
- Dzieci, które uczą się języka migowego jako pierwszego, tak głuche jak i słyszące rozwijają słownictwo wcześniej niż dzieci, które uczą się tylko języka fonicznego.
- Miganie może pozytywnie wpłynąć na artykulację, dzieje się to dzięki kontrolowanym ruchom stosowanym w miganiu.
- Struktury mózgowe, które kierują rękami, twarzą i wargami znajdują się blisko siebie.
- Poprzez uczenie jakiegoś skoordynowanego działania ruchowego- migania- trenujemy mówienie.

+ Dwujęzyczna edukacja dzieci głuchych

- Podstawą dwujęzycznego podejścia do nauczania dzieci głuchych jest niemedyczna postawa wobec osoby głuchej.
- Lekarze a także rodzice nie zawsze rozumieją, że fakt braku słuchu nie jest jednoznaczny z brakiem zdolności komunikacyjnych.
- Dziecko głuche nie odbiera dźwięków z otoczenia, a czasami odbiera w zakresie uniemożliwiającym rozumienie mowy, ale to nie oznacza, że nie może komunikować się z otoczeniem.
- Dziecku potrzebny jest język, aby rozwijało swoje poznanie. Bez języka poznanie jest trudne, ale to język jest istotny dla poznania, a nie mowa, która fizycznie jest niedostępna dziecku głuchemu.

+ Zasady komunikacji dwujęzycznej

Aby można było mówić o dwujęzycznym nauczaniu dzieci głuchych, muszą być spełnione warunki:

- Język migowy musi być traktowany jako język pierwszy (macierzyński)
- Dziecko uczy się tego języka od najbliższych
- Języka narodowego dziecko uczy się w szkole w oparciu o teksty pisane. Ważne jest, aby nie były to teksty specjalnie przygotowane
- Analiza tekstu odbywa się w oparciu o język migowy
- Naukę gramatyki należy traktować jako uzupełnienie wiedzy w trakcie analizy tekstu
- Nie wolno mieszać języków (np. SJM). Dziecko musi mieć świadomość ich odrębności
- Dziecko głuche posiadające możliwości rozwoju mowy fonicznej szybciej rozwija sprawność mówienia dzięki swojej wiedzy o języku.

+ Język polski jako drugi

Aby nauka języka polskiego była skuteczna, konieczne jest zastosowanie dydaktyki języka obcego:

- Trzeba pracować na tekstach „prawdziwych” a nie spreparowanych specjalnie dla nich - nadmiar potrzebny jest do rozwoju, ograniczanie - ogranicza.
- Metodą budowania dwujęzycznej świadomości u dziecka głuchego jest stały przekład na język migowy i ciągłe porównywanie systemów językowych.
- Cały czas nauki powinien być poświęcony analizie tekstu, bez osobnych lekcji gramatyki, której dzieci uczą się w trakcie tej analizy.
- Niezbędna jest ciągła stymulacja do samodzielnego tworzenia tekstów i uczenia się na własnych błędach przez dzieci.

+ Wnioski

- Priorytetem jest nauczanie języka.
- Nauka mowy wymaga sporo czasu i musi bazować na języku, który już dziecko ma.
- Nauka języka jest procesem, w którym musi następować progres - inaczej dziecko traci motywację do nauki.
- Umiejętności nabyte w posługiwaniu się jednym językiem przenoszone są na drugi język.
- Język migowy i polski wyrażają to samo, ale w inny sposób.

+ Wnioski

- Wiedzę o języku uczniowie muszą zdobywać w języku migowym, aby można było wyjaśniać zasady języka polskiego.
- Język migowy osoby nienatywnej nie może być wzorem do naśladowania dla dzieci.
- Konieczne jest uświadomienie dziecku różnic między językami przez porównywanie języków.
- Aby zmienić nastawienie rodziców do języka migowego należy podnieść status społeczny tego języka i wzorem innych państw, nadać mu prawa języka mniejszości kulturowej (Szwecja, Dania, Norwegia, Anglia, Słowacja i Czechy).

Bibliografia

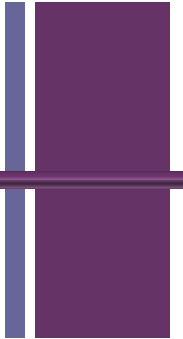
- Bouvet(1996) Mowa Dziecka. Wychowanie dwujęzyczne dziecka niesłyszącego.
- Bryndal M. (1998) Koncepcje bilingualnego wychowania dzieci niesłyszących. W Audiofonologia T. XII (s. 83-101)
- Farris M.A. (1994) Sign Lingua Reaserch and Polisch Sign Language. W : Lingua Posnaniensis 36 (s. 13-36)
- Gałkowski T. (1989). Ekologiczne podejście do rehabilitacji dzieci z wadą słuchu. W Audiofonologia T. I nr 1 (s. 7-12)
- Sacks O. (1990). Zobaczyć głos. Poznań.
- Szelaǳ E. (1996) Różnice indywidualne a mózgowy mechanizmy mowy. W : Logopedia 23 (s 215)
- Tomaszewski P. (2001) Dwujęzyczność a rozwijanie świadomości metajęzykowej u dzieci głuchych. Referat wygłoszony w ramach rady samokształceniowej w Instytucie Głuchoniemych.

Bibliografia

1. http://sign2me.com/index.php?option=com_content&view=article&id=120&Itemid=244
2. <http://www.mybabycantalk.com/content/information/benefits/benefitsofsigning.aspx>
3. <http://sign2baby.1oo.pl/wazne-wskazowki-dla-rodzicow-wprowadzajacych-sign2baby.html>
4. <http://www.youtube.com/watch?v=MivLxcxJ-V4>
5. <http://migowy.pl/>
6. <http://www.youtube.com/watch?v=uJDXZCU4H1U>
7. Sara Bingham, The Baby Signing Book

Dziękuję za uwagę!

